

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

16.06.25

Спеціальність 211 «Ветеринарна медицина»

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ:
Завідувач кафедри ветсанекспертизи,
гігієни продуктів тваринництва і патологічної анатомії
ім. Й.С. Загаєвського, професор
В.П. Лясота
13 червня 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: "Клініко-морфологічна діагностика анаеробної ентеротоксемії
овець"

Виконавець: *[Signature]* Л.В. Погоріла

Науковий керівник *[Signature]* М.В. Утеченко

Рецензент *доцент кафедри паразитології
та фармакології*
[Signature] А.В. Федорук

*Л.В. Погоріла Лана Вадимівна, завізую, що кваліфікаційну
роботу виконано, дотримані всі принципи академічної
добросовісності.*

м. Біла Церква
2025 р.

ЗМІСТ

ТИТУЛЬНА СТОРІНКА	1
ЗМІСТ	2
ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ	3
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	4
АНОТАЦІЯ	5
ANNOTATION	6
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	9
1.1. Етіологія	9
1.2. Патогенез хвороби	15
1.3. Клініка хвороби	18
1.4. Патоморфологія за ентеротоксемії овець	19
1.5. Лабораторна діагностика	20
1.6. Комплексна діагностика за ентеротоксемії	21
1.7. Лікування ентеротоксемії	22
1.8. Превентивні заходи	22
1.9. Заключення з огляду літератури	24
РОЗДІЛ 2. ВИБІР НАПРЯМКІВ ДОСЛІДЖЕНЬ, МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ВИКОНАННЯ РОБОТИ	25
2.1. Матеріали і методи досліджень	25
2.2. Схема проведення досліджень	28
2.3. Організаційно-виробнича характеристика ТОВ "Фастівка" Київської області Білоцерківського району	29
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	37
3.1. Епізоотологія анаеробної ентеротоксемії в ТОВ "Фастівка"	37
3.2. Симптоматика за анаеробної ентеротоксемії овець	38
3.3. Некропсія за ентеротоксемії	40
3.4. Гістологічні дослідження	49
3.5. Загальні підходи за діагностики ентеротоксемії овець	52
3.6. Диференційна діагностика	53
3.7. Лікування за анаеробної ентеротоксемії	53
3.8. Профілактика	54
РОЗДІЛ 4. АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	56
ВИСНОВКИ	60
ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	62
ДОДАТКИ	67

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Спеціальність 211 – “Ветеринарна медицина”

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
 Гарант ОЦДІІ – “Ветеринарна медицина”,
 професор Рубленко М.В.
 “ 9 ” 09 2024

ЗАВДАННЯ
 на кваліфікаційну роботу здобувачу

Тогоріна Лада Вадимівна

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Тема: *Уявлено - муромокозний фазисовий акаеробної ентеротоксемії овцув*

Затверджено наказом ректора № ___ від _____

Термін здачі студентом готової кваліфікаційної роботи в деканат: до “ ” 20 р.

Перелік питань, що розробляються в роботі. Вихідні дані:

1. *Опрацювання спеціальної літератури відповідно тематики*
2. *Мислення з завданнями*
3. *Клінічна та патоморфологія фазисовий*
4. *Опрацювати фактори виникнення ентеротоксемії овцув*
5. *Рекомендувати комплекс превентивних заходів способно акаеробної ентеротоксемії овцув в тов фазисовий*

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	<i>Травень - вересень 2024р.</i>	<i>Виконано</i>
Методична частина	<i>Травень - вересень 2024р.</i>	<i>Виконано</i>
Дослідницька частина	<i>Травень - жовтень 2024р.</i>	<i>Виконано</i>
Оформлення роботи	<i>Жовтень 2024р. - листопад 2024р.</i>	<i>Виконано</i>
Перевірка на плагіат	<i>Квітень 2025 р.</i>	<i>Виконано</i>
Подання на рецензування	<i>Травень 2024р.</i>	<i>Виконано</i>
Попередній розгляд на кафедрі	<i>Травень 2024р.</i>	<i>Виконано</i>

Керівник кваліфікаційної роботи, _____

[Підпис]
 підпис

к.б.н. Устогенко М.В.
 вчене звання, прізвище, ініціали

Здобувач _____

[Підпис]
 підпис

Тогоріна Л.В.
 прізвище, ініціали

Дата отримання завдання “ 9 ” вересня 2024р.

АНОТАЦІЯ

Погоріла Лана Вадимівна "Клініко-морфологічна діагностика анаеробної ентеротоксемії овець".

У роботі висвітлені результати власних досліджень по вивченню комплексу клінічних та морфологічних діагностичних маркерів за анаеробної ентеротоксемії овець.

Нами визначено статистичні показники, діагностичні маркери клостридіозу та опрацьовано діагностичні лікувально-профілактичних заходів на базі ТОВ "Фастівка" Київської області Білоцерківського району. Анаеробна ентеротоксемія реєструється у різновікових груп овець і частіше буває надто пізною та утрудненою. Тому визначена тема має вагомим значення для практикуючих лікарів ветеринарної медицини які забезпечують ветеринарне благополуччя вівчарства.

Магістерська викладена на 66 сторінках комп'ютерного друку, містить 3 таблиці та 26 рисунків. Список джерел літератури – з 50 найменувань, у т. ч. з 11-ти – опублікованих в останні десять років та 50 зарубіжних.

Експериментальна частина магістерської роботи виконувалася в ТОВ "Фастівка". Патматеріал надходив із ТОВ "Фастівка" та опрацьовувався у лабораторії патанатомії ФВМ БНАУ. За виконання роботи визначали епізоотичну ситуацію; застосовували візуалізацію, некропсію та лабораторну діагностику. Дані дослідження включали випадки як клінічної так і посмертної діагностики.

Метою нашої роботи було на основі доступних даних літератури, отриманих нами результатів комплексної діагностики ентеротоксемії овець узагальнити послідовність та пріоритетні діагностичні маркери, які можуть бути використані в практичній ветеринарній медицині для клінічної та посмертної діагностики анаеробної ентеротоксемії овець. Нами визначені наступні завдання:

- опрацювати літературу за визначеною темою (клостридіоз овець);
- вивчити епізоотичну ситуацію щодо клостридіозу у дрібної рогатої худоби (ягнят, овець) у ТОВ "Фастівка";
- визначити клінічні та патоморфологічні маркери за анаеробної ентеротоксемії овець;
- провести лабораторне підтвердження клостридіозу у овець;
- провести комплекс лікувальних та профілактичних заходів щодо ентеротоксемії овець;
- рекомендувати ряд превентивних заходів стосовно ентеропатій.

Об'єктом дослідження були хворі та палі за ентеротоксемії вівці.

Предметом дослідження були: моніторинг захворюваності та узагальнення діагностичних маркерів клостридіозу овець. Визначення гномонічних методів (клініка, патоморфологія, лабораторна діагностика).

Сфера використання: дрібні жуйні тварини.

Ключові слова: *Clostridium perfringens*, анаеробна ентеротоксемія, абомазит, ентерит, вівці, розм'якшена нирка, дрібні жуйні тварини.

ANNOTATION

Pogorila Lana Vadimovna "Clinical and morphological diagnostics of anaerobic enterotoxemia of sheep".

The work highlights the results of our own research on the study of a complex of clinical and morphological diagnostic markers for anaerobic enterotoxemia of sheep.

We have determined statistical indicators, diagnostic markers of clostridia and developed diagnostic treatment and preventive measures on the basis of LLC "Fastivka" of the Kyiv region, Bila Tserkva district. Anaerobic enterotoxemia is registered in different age groups of sheep and is more often too late and complicated. Therefore, the specified topic is of great importance for practicing veterinarians who ensure the veterinary well-being of sheep farming.

The master's thesis is presented on 66 pages of computer printout, contains 3 tables and 26 figures. The list of literature sources is from 50 names, incl. 11 of them were published in the last ten years and 50 were foreign.

The experimental part of the master's thesis was carried out at Fastivka LLC. The pathophysiological material was received from Fastivka LLC and processed in the pathophysiological laboratory of the Faculty of Veterinary Medicine of the National Academy of Sciences of Ukraine. During the work, the epizootic situation was determined; visualization, necropsy and laboratory diagnostics were used. The study data included cases of both clinical and postmortem diagnostics.

The purpose of our work was to generalize the sequence and priority diagnostic markers that can be used in practical veterinary medicine for clinical and postmortem diagnostics of anaerobic enterotoxemia in sheep, based on the available literature data and the results of our comprehensive diagnostics of sheep enterotoxemia. We have defined the following tasks:

- to process the literature on a specific topic (sheep clostridia);
- to study the epizootic situation regarding clostridia in small cattle (lambs, sheep) in LLC "Fastivka";
- to determine clinical and pathomorphological markers for anaerobic enterotoxemia of sheep;
- to conduct laboratory confirmation of clostridia in sheep;
- to conduct a complex of therapeutic and preventive measures for enterotoxemia of sheep;
- to recommend a number of preventive measures regarding enteropathies.

The object of the study was sick and sick sheep with enterotoxemia.

The subject of the study was: monitoring of the incidence and generalization of diagnostic markers of clostridia in sheep. Determination of gnomonic methods (clinic, pathomorphology, laboratory diagnostics).

Scope of use: small ruminants.

Keywords: Clostridium perfringens, anaerobic enterotoxemia, abomasitis, enteritis, sheep, softened kidney, small ruminants.

ВИСНОВКИ

1. У ході проведення комплексу діагностичних досліджень встановлено ензоотію ентеротоксемії овець в ТОВ "Фастівка" Київської області.

2. Клостридіальний ентерит залишається одним із досить поширених захворювань у худоби, особливо у молодих жуйних тварин і характеризується некрозом слизової оболонки сичуга або кишечника, що викликане екзотоксинами які продукують *Clostridium*.

3. Хвороба вражала овець різновікових груп, при цьому значний відсоток, з високою смертністю, реєстрували серед 10-20 добових ягнят.

4. Ентеротоксемія смертельне кишкове захворювання пов'язане з деякими гномонічними клінічними, біохімічними, бактеріологічними та гістопатологічними змінами, що спричинені *Clostridium perfringens*.

5. Доцільним, в умовах виробництва, вважаємо виявлення токсинів *Clostridium* та їх типізація.

6. У разі раннього виявлення клінічних випадків лікування за ентеротоксемії може бути успішним, якщо воно проводиться своєчасно.

7. Враховуючи виробничу необхідність потрібно використовувати вакцини для запобігання ентеротоксемії овець.